

УКРАЇНА

(19) UA

(11) 88954

(13) C2

(51) МПК (2009)

A01C 7/00

A01C 5/00

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІОПИС
ДО ПАТЕНТУ НА ВИНАХІД

(54) СПОСІБ ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКУ

1

(21) а200711720

(22) 23.10.2007

(24) 10.12.2009

(46) 10.12.2009, Бюл.№ 23, 2009 р.

(72) БІЛОКОНЬ ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ

(73) ІНСТИТУТ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР УКРАЇНСЬКОЇ
АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК, БІЛОКОНЬ ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ

(56) SU A 1771395, 15.06.1990

SU A 1681752, 12.10.1989

UA C2 77569, 25.02.2006

UA A 66217, 14.08.2004

UA C 84943, 10.12.2008

UA C 86592, 12.05.2009

Рекомендации по возделыванию масличных культур: подсолнечник, клещевина, соя. Институт масличных культур УААН. - Запорожье, 1998. - С. 7-10
З.Б., Каменев Ю.С. Площадь питания и урожай //Технические культуры. - 1988. - № 5. - С. 14-15
SU A 912087, 12.06.1980

2

(57) Спосіб вирощування соняшнику, що включає обробіток ґрунту, припосівний розподіл насіння низько- та високорослих гібридів з внесенням стартової дози добрив, догляд за посівами та збирання врожаю, який **відрізняється** тим, що припосівний розподіл насіння низько- та високорослих гібридів здійснюють в насінневі ямки, які розміщують у шаховому порядку, при цьому з обох боків від кожної насінневої ямки різновіддалено формують на різних рівнях по дві тукові ямки, на ложах яких пропорційно щільності насичення коренів в коренеживильному шарі ґрунту спрямовують стартову дозу добрив, причому низько- та високорослі гібриди розміщують на полі переміжними різновеликими смугами за схемою: три чи шість рядів високорослих гібридів з міжряддями 0,7 м - чотири чи вісім рядів низькорослих гібридів з міжряддями 0,35 м, а збирання врожаю здійснюють послідовно на кожній смузі шляхом руху комбайна поперек рядів поля.

Винахід відноситься до сільського господарства і може бути використаний при вирощуванні товарного насіння соняшнику.

Соняшник належить до провідних олійних культур світового землеробства. Сучасні сорти і гібриди соняшнику характеризуються високою врожайністю, вмістом олії і забезпечують одержання з 1га більше 1000кг олії і 400кг білка [1]. Однак в сільськогосподарському виробництві України за останнє десятиліття спостерігається тенденція до збільшення розриву між потенційною та фактичною врожайністю гібридів і сортів соняшнику, валовий збір яких у виробничих умовах компенсується необґрунтованим збільшенням їх посівних площ.

На практиці соняшник на товарні цілі висівають переважно пунктирно-широкорядним способом з міжряддями 70СМ [2]. Цей спосіб не в повній мірі забезпечує реалізацію біологічної продуктивності нових сортів і гібридів соняшнику, які вирощуються тільки на основі хімікотехногенних агроприймів та на фоні загального зниження рівня агротехніки. Це дестабілізує процеси неадаптова-

ної інтенсифікації в сільському господарстві, роблячи їх, як завжди, глобальними за масштабами і катастрофічними за екологічними наслідками.

Відомі посіви з більш рівномірним розміщенням рослин по площі, що досягається на звужених до 45см міжряддях та збільшеною відстанню між рослинами в рядку. Площа живлення при цьому наближається до квадрата, а урожайність підвищується на 0,7-6,7ц/га [3]. Однак і посіви з міжряддями 45см не позбавлені вищевказаних недоліків.

Відомий також спосіб вирощування соняшнику, що включає черезрядний посів двох сортів чи гібридів, які різко відрізняються по висоті та світлочутливості на полі з міжряддями 0,35м при відстані між рослинами рівними 0,7-1,1 величини міжряддя і при загальній густоті стояння рослин 75-120тис. на 1га [4].

Однак при використанні даного способу не в повній мірі враховуються біологічні особливості окремих сортів чи гібридів, а саме: висота, загальний габітус рослини, потужність кореневої системи, сортова різниця по ступені використання світ-

(13) C2

(11) 88954

(19) UA

лової енергії, вологи, поживних речовин.

Метою винаходу є отримання на товарних посівах сояшнику високих урожаїв за рахунок науковообґрунтованого поєднання агроприйомів. Поставлена мета досягається тим, що в способі вирощування сояшнику, який включає обробіток ґрунту, припосівний розподіл насіння низько- та високорослих гібридів з внесенням стартової дози добрив, догляду за посівами та збирання врожаю, відповідно до винаходу, припосівний розподіл насіння низько- та високорослих гібридів здійснюють в насіннєві ямки, які розміщують у шаховому порядку, при цьому з обох боків від кожної насіннєвої ямки різновіддалено формують на різних рівнях по дві тукові ямки, на ложа яких пропорційно щільності насичення коренів в кореневоживильному шарі ґрунту спрямовують стартову дозу добрив, причому низько- та високорослі гібриди розміщують на полі переміжними різновеликими смугами за схемою: три чи шість рядів високорослих гібридів з міжряддями 0,7м - чотири чи вісім рядів низькорослих гібридів з міжряддями 0,35м, а збирання врожаю здійснюють послідовно на кожній смузі шляхом руху комбайна поперек рядів поля.

Суть запропонованого технічного рішення пояснюється кресленням, де показана технологічна схема сівби насіння низько- та високорослих гібридів сояшнику переміжними різновеликими смугами. Спосіб здійснюється таким чином. Після збирання попередника (озимої пшениці чи ячменю) проводять поживне лушення ґрунту на глибину 6-8см. Повторне лушення стерні здійснюють при появі сходів бур'янів за 2-3 тижні до оранки, яку проводять на глибину 27-30см. Доцільно при вирощуванні сояшнику вносити гній дозою 35-40т/га і зароблювати його під зяблеву оранку. Навесні проводять раннє боронування та передпосівну культивування в агрегаті з бородами на глибину заробки насіння сояшнику (6-8см). Сівбу сояшнику з внесенням стартової дози добрив розпочинають при стійкому прогріванні ґрунту на глибину 6-8см до 8-10°C. Оптимальна густота стояння рослин індивідуальна для кожного гібрида і сорту, і тому для сівби добирають насіння низько- та високорослих гібридів сояшнику з урахуванням групи стиглості, їх біологічних особливостей та зони вирощування, а для сівби комплектують не менше

двох посівних агрегатів. Припосівний розподіл насіння низько 1 та високорослих гібридів 2 здійснюють у насіннєві ямки, які розміщують у шаховому порядку. При цьому з обох боків від кожної насіннєвої ямки різновіддалено формують на різних рівнях дві тукові ямки 3, на ложа яких пропорційно щільності насичення коренів в кореневоживильному шарі ґрунту спрямовують стартову дозу добрив. Причому низько 1 та високорослі 2 гібриди розміщують на полі переміжними різновеликими смугами за схемою: три чи шість рядів 4 високорослих гібридів з міжряддями $v_2 = 0,7\text{м}$ - чотири чи вісім рядів 5 низькорослих гібридів з міжряддями $v_1 = 0,35\text{м}$. Для здійснення посіву використовують ямкову комбіновану сівалку, яка здійснює роздільне локально-ямкове внесення стартової дози добрив та висів насіння в насіннєві ямки. При цьому ямкоформувачі в суміжних посівних секціях сівалки зміщені на півкроку, тобто розміщені по умовній гвинтовій лінії. Все це забезпечує формування ямкових лож, які розміщуються на полі в шаховому порядку. Кількість та строки проведення міжрядних обробітків визначають в залежності від наявності бур'янів у посівах та фізичного стану поверхнього шару ґрунту. Під час вегетації постійно ведуть спостереження за станом рослин і при наявності шкідників та хвороб проводять обробку посівів пестицидами. Сояшник при повному дозріванні послідовно збирають на кожній смузі шляхом руху комбайна поперек рядків поля.

Запропонований спосіб за рахунок науковообґрунтованого поєднання агроприйомів забезпечує на товарних посівах отримання високих урожаїв сортів і гібридів сояшнику, близький до їх генетичного рівня.

Джерела інформації:

1. Бабич О.А. Світові земельні, продовольчі і кормові ресурси, - К.: Аграрна наука, 1996. - с.324-330.
2. Рекомендации по возделыванию масличных культур: подсолнечник, клещевина, соя. - // Институт масличных культур УААН. - Запорожье, 1998. С. 7-10.
3. Борисоник З.Б., Каменев Ю.С. Площадь питания и урожай. // Технические культуры, - 1988. - №5. - С. 14-15.
4. А.С. 1771395, СРСР, МКП А01С 7/00, 1990.

